

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צמ"א. תורה אור השלם

1. גם אריל מקריש הבס יקשב אטם שפתי נבון: משלי יז כח
2. ואם ימעט הבית מדידת משה וקלק הוא ולשבו יקרב אל ביתו במבוקת נפשתי איש לפי אכלו תבסו על הדשה: שמות יב ד

רבינו הגנאל (המשך)

מאותו שנמנת בו, ועכשיו נמנית על שלי. ואם שלך הוא, ידי משוכות משל ומנחית על שלך. וכך עושה השני נמצאו אותם שהביאו מן השוק הם יעקרים על הובח, והיעקרים שהיו מקודם נמנו עמהם, ויתכן שכל אחד מהם יוצא בעיקר פסחו של חבירו בכלל אלו שהביאו מן השוק, ולפיכך אמרו לימא מתני' דלא כרבי יהודה, התיא ואם ימעט הבית מהיות משל מלמד שמתמעטין והולכין ובלבד שיהא אחד מבני חבורה קיים דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר בלבד שלא יניח הפסח בא הכתוב אלא ללמד שלא יניחו הפסח כמות שהוא, ומשני ר' יוחנן אפילו תימא רבי יהודה היא מתני', כיון דאמר רבי יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד, מעיקרא למנוי אחרינא בהדיה קאי, ובאלו היא דאית עכשו ומנייה בהדיה על פסחו מלכתחלה בהדיה הוא כאלו נמנה על הראשון ותירונו עיקרא ניהו, הלכך מבני החבורה רמי אבד רב איש מתני' נמי דיקא דצריך להשאר אחד מבני חבורה מדיקתי וכן חמש חבורות ולא חמשה חמשה, ולא קמי' (וכן חמשה) וכן חמש חבורות של ארבעה חמשה, אלא תני חמשה חבורות, ארבעה מהן בכל חבורה אחד מהן, וישאר אחד מהן בחבורה שלו, ויביאו אצלו מכל חבורה אחת, נמצאו בכל חבורה חמשה, ואלו הן חמש חבורות, ארבעה מהן אחת ארבעה, וחבורה אחת ארבעה, נמצאת חבורה זו שיש בה ארבעה הולך אחד מהן בכל חבורה, הלכו הארבעה בארבע חבורות ולא נשאר בחבורתן אחד אלא הן לעצמו ולה שהביאו מן השוק וממנה עמו עליה, והולך אצל שמשך אותו הכבש השני, וגם הוא עושה כמעשה חבורו, וכן אומרין, אם שולח הפסח הזה ידך שמתעט

לכו כולן לימשך ימנו עליו אחרים תחלה אצל לבני חבורה ראשונה לא קפיד קרא: כיון דאמר ר' יהודה, צפרקין דלעיל (דף סא). מעיקרא לאימנוי אחרינא עליה קאי ואפילו אין שם מערובת הלכך זה הבל מן השוק ונמנה עליו בכל מקום שהוא היה אחד מבני חבורה ראשונה:

מסני' נמי דייקא. דר' יהודה היא: חמשה וארבעה לא. חמש חבורות שיש בהן אחת של ארבעה אנשים ואין בה כדי לתת חלק אחד לכל פסח ופסח לא שרי מתני'. מ"ט לאו משום דלא פש אחד מבני חבורה גציה. שאם נתחלפו פסחן של אלו לאותה חבורה שנתחדשה אחרי כן שיש ארבעה מארבע חבורות ומאותה של ארבעה לא (הי' זה דלרבי יוסי טעמא משום דלריך אחד מצעליו שימנה בו את האחרון אצל חבורה ראשונה דשעת לקיחה לא קפיד אפילו איכא זהו חבורה של ד' נמי איכא תקנתא שימנו מן השוק אחד עמו ככל מקום שהוא פסחן ונמצאו עליו חמשה אנשים כדי לחלק אחד לכל פסח ופסח אלא שמעט מינה אצני חבורה קפיד:

הדרן עלך מי שהיה טמא

הדרן עלך מי שהיה טמא וסליקא לה פסח שני

פסקי הלכות פסח שני בקצרה

לפי שאין היחידים עושין צנני אלא בזמן שרוב הקהל עשו הראשון, וכן אם היו רוב הקהל טמאי מתים ומיעוטן צנני טומאות הטמאי מתים עושין בראשון והמיעוטין אינן עושין לא בראשון לפי שאין טומאה דוחה בראשון אלא טומאת מת לצד ובשני אינן עושין לפי שאין עושין בפסח שני אלא אם נעשה הראשון צטהרה. היו שלש הקהל טהורים ושלש טמאי מתים ושלש טומאות הטמאי מתים אינן עושין לא בראשון שהרי הן מיעוטין לגבי טהורים עם הטומאים משאר טומאות ובשני אינן עושין שהרי מיעוטן עשו בראשון, כיצד משערין הפסח לידע אם רוב הקהל טומאים או טהורים אין משערין בכל האוכלין שאפשר שיהיו עשרים נמנים על פסח א' ומשלחין אותו לשחוט כד' א' אלא משערין בכל הנכנסין לעורה, ועד שהן מצוין קודם שנתחבב כח הראשונה משערין אותן. פסח שהקריבוהו בטומאה נאכל בטומאה שמתחלפו לה צא אלא לאכילה. ואינו נאכל אלא לטמאי מת שנדחת להם הטומאה ולכיוצא בהן מטמאי טומאת מגע אצל לא לטמאים טומאה יואה מגופן ואם אכלו פטורין ואפילו אכלו טמאי מת מהאימורין שלו פטורין. צד"א שהפסח נאכל בטומאה כשנטמאו הציבור קודם זריקת הדם אצל אם נטמאו לאחר זריקת הדם לא יאכל. שחטוהו צטהרה ונטמאו רוב הציבור קודם זריקת זורק את הדם והפסח לא יאכל. היו כלי שרת טומאים בשך ומיואל צו אע"פ שמתמאין את הבשר לא יעשהו אלא הטהורים ויאל אע"פ שהוא טמא שמוטב יאכל בטומאת צשר שהיא צלאו ולא יאכלוהו טמאי הגוף שהם צכרת: מה בין פסח ראשון לשני הראשון אסור צחמן צבל יראה ובל ימנא ואינו נשחט על חמץ וצריך ציקור ד' ימים ואין מוילאין ממנו חוץ לחבורה וטעון הלל צאכילתו ומציאין עמו חגיגה ואפשר שיצא בטומאה אם טמא רוב הקהל וטומאת מת אצל פסח שני חמץ ומנא עמו צבית וואין נשחט צג' כמות ואין צריך ציקור ואינו טעון הלל צאכילתו ומוילאין אותו חוץ לחבורתו וואין מציאין עמו חגיגה ואינו צא בטומאה ושניהם דוחין את השצת וטעוין הלל צעשייתן ונאכלין צלי צבית אחד על מנא ומרור ואין מויתירין מהן ואין צוצרין צהן את העצם: נשים שנדחו לשני בין מפני טומאה ודרך רחוקה בין משאר אונס ושגגה הרי פסח שני להן רשות לפיכך אינן שוחטין עליהן צפני עצמן צשצת צפסח שני. האונן שמת לו מת אחר חלות ציד צשכר נחצי צק"פ שוחטין עליו וטובל ואוכל שאנינות לילה מדרבנן וכן ומה לו מת ציד צג ונקצר ציד אצל מת לו מת קודם חלות ידחה לשני ואם שחטו וזרקו עליו טובל ואוכל לערב. גר שנתגייר בין פסח ראשון לשני וכן קטן שהגיד בין צ' פסחים חייצין צפסח שני ואם שחטו עליו בראשון פטור. הוואה אינה דוחה צבת כגון (צ"ג) שגיעה ז' שלו ציד צשצת אין מוין עליו ואפילו חל הי"ג צשצת אין מוין עליו ציד צאל נמחרת ציד ואין שוחטין עליו אלא ידחה לשני: (שאר עניני סדר וחוצת ליל ט"ו מצוחר הכל צש"ע א"ח)

מכאן אמרו. מפני דבר כזה אמרו יפה שתיקה כו' שאלו אמר ואמרו השני אין לו תקנה לא אמר ולא אמרו שניהן ראוין זה אוכל משלו כו': **לימא מתני'.** דקמני שנים שנתערבו פסחיהן כו': דלא כר' יהודה.

דצני שיהא א' מבני חבורה הראשונה קיים עליו דהא דואי אותן שנים שהביאו מן השוק אינן חשויין מבני חבורה הוואל ולא היו צשצת לקיחתו. ועל כרחין רבי יהודה אצני שעת לקיחתו קפיד דאי אמנויין צמר הכי קגי מאי איכא צין דידיה לרבי יוסי ונמנא שאם הוחלפו צשצת שחיטה על די המנאי והמשכה אין אחד מן הראשונים קיים עליו ורישא דקמני צצנין שהוחלפו מכל חבורה לכל הפסח טעמא משום דצני אמנוי ומימא אם שלך הוא הפסח הזה ידיו משוכות משלנו ונמנינו על שלך ואם לאו דאיכא חד מצעליו התם מלון קא ממני עליה והיאך יכולין לומר ונמנינו על זה צלא רשות צעליו: (א) **ואם ימעט.** משמע אם ראו מתמעטין ומשכין וצלבד שיהא אחד מבני חבורה קיים דהא ימעט משמע שיש שויר: כמוס שהוא. צלא צעלים ואם

הדרן עלך מי שהיה טמא וסליקא לה פסח שני

פסקי הלכות פסח שני בקצרה

בתיב חבורה איש איש כי יהיה טמא נלפס או צדרך רחוקה לכס או לדורותים ועשה פסח לה' צחדש השני צארבעה עשר יוס צין הערבים יעשו אותו וגו' ככל חקת הפסח יעשו אותו. ושנינו שאף כל אונס צמשמע שאם נאנס או שגג צראשון יעשה צשני אלא שטמא ודרך רחוקה פטורין מן הכרת אפילו הויד צשני ושאר אונסין צראשון אם הויד צשני חייב כרת. אצל הויד צראשון צלא שום אונס ושגגה אפילו נאנס צשני חייב כרת: איחוו דרך רחוקה מי שהיה צינו וצין ירושלים יוס י"ד עם עליית השמש ט"ו מיל או יותר היה פחות מזה ולא הגיע לירושלים מפני שעצבוהו צהמות או שהיה צירושלים והיה חולה צרגליו ולא הגיע לעורה עד שעצר ומן הקרצה הרי זה אונס ואינו צדרך רחוקה. היה צחוש ציד ישראל חוץ לחומת ירושלים והצטיעוהו לצלח לערב שוחטין עליו אצל נאכס ציד כרתים אין שוחטין עליו עד שיצא ואם שחטו עליו ואלא הרי זה חובל. שחטו עליו ולא יאל וכן האונן והחולה והזקן שיכולין לאכול שחטו עליהן ואחר שזרק הדם נטמאו צמת ואין יכולין לאכול פטורין מפסח שני וכן כל מי שהיה ראוי צשצת שחיטה וזריקה ונדחה אחר כך פטור מפסח שני. טמא שיכול להטהר צפסח ראשון ולא טובל ושצב בטומאתו וכן הערל שלא מל צראשון הרי זה הויד צראשון: ואיחוו טמא נדחה לפסח שני כגון צצים וחצות נדות ויולדות וצועלי נדות אצל הנוגע צנבלה ושך וכווצא צהס ציוס י"ד הרי זה טובל ושוחטין עליו אחר שיצטוב ואוכל לערב. חצ שראה צ' ראיות וטבל צשצני שוחטין עליו ואוכל לערב וכן שומרת יוס כנגד יוס ואם ראו אחר זריקת הדם פטורין מפסח שני ואין שוחטין על הנדה צשצני שלה: טמא מת שחל ז' שלו צע"פ אף על פי שהוה עליו וטבל ורואו לאכול קדשים לערב אין שוחטין עליו ונדחה לשני צד"א שנטמא בטומאת מת שהזיז מגלת עליהן אצל בטומאת מת שאין הזיז מגלת עליהן שוחטין עליו צו' שלו אחר הזאה וטבילה. מי עשהה פסח צחזוקת שהוא טבור ואח"כ נודע לו שהיה טמא בטומאת התהום פטור מפסח שני אצל נודע לו שנטמא בטומאת ודאי חייב צפסח שני. צד"א צטהור אצל טמא כגון (צ"ג) טמא מת שנטמא בטומאת התהום צשצני שלו אע"פ שגודע לו אחר שעה הפסח חייב צפסח שני שחוקת הטמא טמא עד שנטהר ספק טומאת התהום טהור לפסח: בטומאת מת צין ודאי צין ספקו יחידים שהן מיעוט הצבור נדחין ולא צבור אפילו הם מחלח קהל אין נדחין שאם היה צפסח ראשון רוב הקהל או הכהנים או כלי השרת טמאים בטומאת מת עושין הפסח הטמאים עם הטהורים בטומאה אפילו היה צרוב הטמאים רק א' [עודף]. מי מחלה על מחלה כולן עושין צראשון והטהורים עושין לעצמן צטהרה וטמאים לעצמן בטומאה. היו נשים שחטו מכללית לרוב טהורים והטהורים עושין הראשון והטמאין אינן עושין לא הראשון ולא השני. היו רוב הקהל טמאים צשאר טומאות ומעוטן טמאי מת אותן טמאי מת אינן עושין לא בראשון לפי שהן מיעוט וגם שני אינן עושין

(א) מס' ד"א וזוטא פ"ו, (ב) [מוספתא פ"ו ה"ה], (ג) [לעיל ס"א], (ד) מור קט; (ה) ע"י כסף משנה פ"ו הלכה ח מהלך ק"פ צדיה"י צדי"א, (ו) היינו לדעת צש"י ואין קן דעת הוספתא והרמב"ם (ו, א) מוספתא פ"ח ה"ג, (ח) שם, (ט) וצחיס (ק, ט, כ) צ"ל טמא מת,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דלא כרבי יהודה וכו' רשות צעליו הס"ד ואח"כ מ"ה מלמד שמתמעטין ואם ימעט:

רבינו הגנאל

מכאן אמרו יפה שתיקה לחכמים ק"ו לטפשים. וכתוב גם אריל מחריש חסם יחשב אוטם שפתיו נבון. שתי חבורות שנתערבו פסחיהם אלו מושכין להם אחד וכו'. (י) בני חבורה זו מושכין (לו) [להם] כבש אחד וכו' חבורה האחרת מושכין להם הכבש האחר, אחד מבני חבורה זו בא ונמנה עם בני חבורה האחרת ואחד מבני חבורה האחרת בא לו ונמנה עם בני חבורה זו. וכך הן אומרין, אם זה הפסח משלו הוא (ידינו) [ידיו] מושכות משלך ומנחית על שלך. ואם זה הפסח הוא שהיה לחבורתך יש לך חלק בכללם הרי הוא לך [ידיו] [ידינו] משוכות משלנו ונמנינו על שלך. ולמה צוריקן אנו לך, מפני שאנו צריכין להיחיד את שנטמא עיקר על אותו הפסח מתחלה יהיה מינה גם כשכש עיקר יומיה אחרים עמו. וכך עושין בני חבורה האחרת, כאשר פירשנו מעשה האחרת כך מעשה השניה. וכן חמש חבורות של חמשה חמשה ושלו עשרה עשרה נמשכין להם אחד מכל וכן הן אומרין ופשוטה היא. שרים שנתערבו פסחיהן זה מושך לו כבש אחד, וזה מושך לו כבש אחד, זה ממנה עמו אחד מן השוק על פסחו, והוה מנמנה עמו אחר על פסחו אחד מן השוק. נמצאו בכל פסח שנים שנים, זה ראשון שהפריש אותו הכבש שנתערב לפסחו מניח אותו הכבש שמשך לעצמו ולה שהביאו מן השוק וממנה עמו עליה, והולך אצל שמשך אותו הכבש השני, וגם הוא עושה כמעשה חבורו, וכן אומרין, אם שולח הפסח הזה ידך שמתעט

הדרן עלך מי שהיה טמא

הדרן עלך מי שהיה טמא וסליקא לה פסח שני

בעזרת האל יתברך נשלם סדר פסח ראשון ושני